

طراحی مدل پیامدهای توسعه بازی‌ها و ورزش‌های سنتی

پیمان کاکاویسی^۱شهاب بهرامی^۲حسین عیدی^۳[10.22034/ssys.2022.2213.2581](https://doi.org/10.22034/ssys.2022.2213.2581)

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۱۱/۰۹

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۱/۰۱/۱۸

پژوهش حاضر باهدف طراحی و آزمون مدل پیامدهای توسعه ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی محلی اجرا گردید. جامعه آماری در بخش کیفی، متخصصان صاحب‌نظر در حوزه ورزش‌های سنتی و اساتید مدیریت ورزشی بودند. نمونه‌گیری در بخش کیفی به صورت هدفمند و مصاحبه با خبرگان تا زمان اشباع اطلاعاتی ادامه پیدا کرد و ۱۵ مصاحبه با ۱۵ نفر از خبرگان انجام گرفت. جامعه آماری تحقیق در بخش کمی شامل کلیه مدیران و کارکنان ستادی وزارت ورزش و جوانان، مدیران ورزش استانی و مدیران فدراسیون‌ها و هیئت‌های ورزشی و اساتید مدیریت ورزشی بود. با توجه به اینکه جامعه آماری بر اساس استعلام از وزارت ورزش و جوانان ۱۸۰۰ نفر بود، در بخش کمی ۲۸۸ نفر به‌عنوان نمونه و به روش تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند. ابزار گردآوری اطلاعات در پژوهش حاضر مصاحبه نیمه‌ساختاریافته و پرسش‌نامه محقق‌ساخته بود. به‌منظور تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش حاضر از کدگذاری در بخش کیفی و از روش معادلات ساختاری در بخش کمی استفاده گردید.

در بخش کیفی پژوهش، مقوله‌ها در قالب ۲۹ کد مفهومی و ۶ مقوله اصلی استخراج شد. در بخش کمی نیز مشخص گردید که هر ۶ مقوله اصلی پژوهش (ورزشی، رویداد ورزشی، سلامت روانی، سلامت جسمی، فرهنگی اجتماعی و اقتصادی) از برازش مناسبی برخوردار است و استفاده از ظرفیت‌های بسیار بالای بازی‌های بومی محلی و ورزش‌های سنتی منجر به پیامدهای مثبت بسیاری می‌گردد.

واژگان کلیدی: بازی‌های بومی، ورزش‌های سنتی، توسعه ورزش و مشارکت ورزشی.

^۱ دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران

^۲ استادیار، مدیریت ورزشی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران (نویسنده مسئول)

E-mail: Bahramishahab@yahoo.com

^۳ دانشیار، مدیریت ورزشی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران

مقدمه

ورزش در تمام دوران زندگی از اهمیت زیادی برخوردار است و در تامین سلامت جسمی و روانی افراد فعال تأثیر بسیار زیادی دارد. بسیاری از آثار نامطلوب محیط اجتماعی، اقتصادی، وضع خانوادگی، وراثت و نظایر آن با استفاده از ورزش می‌تواند کاهش یابد و یا حتی به طور کلی از میان برود (محمدی بردبری و همکاران، ۱۳۹۶). توسعه ورزش و تربیت‌بدنی به سبب تأثیر مثبت آن بر تأمین سلامت جسمی و روحی، گذران سالم اوقات فراغت و آثار شگرف در ابعاد مختلف اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی می‌تواند به‌عنوان یکی از اصلی‌ترین ابزارهای توجه به انسان به عنوان محور توسعه پایدار قلمداد شود (پاپ‌زن و همکاران، ۱۳۹۵: ۸۹). علاوه بر آثار ورزش بر اجتماع، ورزش می‌تواند تأثیرات مهمی برای دولت‌ها در پی داشته باشد و به همین جهت دولت‌های مختلف توجه ویژه‌ای به ورزش دارند. توسعه ورزش در جهان امروزی یکی از راهکارهای ثمربخش جهت رسیدن به هدف‌های متعالی در ابعاد مختلف توسعه برای دولت‌مردان کشورهای پیشرفته است (جکینسون و بنسون^۱، ۲۰۰۹: ۸). در سطح ملی نیز در راستای توسعه پایدار ایران می‌توان به ورزش و فعالیت‌بدنی به‌عنوان یک اهرم قدرتمند و اثربخش نگرست (قربانی و صفری جعفرلو، ۱۴۰۰: ۳۲). باین‌حال، برای اینکه بتوان در مسیر توسعه ورزش گام نهاد، نیاز است که ورزش را در قالب زیرمجموعه‌های آن مورد توجه قرار داد و با توسعه زیرمجموعه‌های آن، توسعه ورزش در سطح ملی و بین‌المللی به‌دست آید. یکی از استدلالات مهم برای این مسئله این است که ورزش ایران دارای متولیان زیادی از جمله وزارت ورزش و جوانان، کمیته ملی المپیک، وزرات آموزش و پرورش، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، بخش خصوصی، شهرداری‌ها و غیره است که هر کدام در توسعه ورزش در حوزه‌های مختلف آن فعالیت دارند و عملکرد آنها به صورت بخشی قابل ارزیابی است.

یکی از دسته‌بندی‌های رایج در سطح ملی برای ورزش، دسته‌بندی بر اساس مولفه‌های ورزش شامل ورزش قهرمانی، حرفه‌ای، تربیتی و همگانی است (راسخ و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۸). تقسیم‌بندی‌های دیگری بر اساس ماهیت رشته‌های ورزشی از جمله ورزش‌های نوین و سنتی، ورزش‌های گروهی و انفرادی و غیره نیز وجود دارد. یکی از مهمترین زیرمجموعه‌های ورزش شامل ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی-محلی است که توسعه آن می‌تواند نقش مهمی بر توسعه ورزش کشور داشته باشد. بازی‌های بومی به بازی‌هایی اطلاق می‌شود که فقط در یک منطقه یا محله خاصی اجرا شوند، ولی در بازی‌های محلی وسعت تحت پوشش بازی بیشتر شده و اختصاص به استان یا استان‌هایی دارد که دارای وجوهاتی مشترک مانند آب و هوا، زبان و غیره باشند (شریعت‌زاده، ۱۹۹۲: ۴۲۳). بازی‌های بومی و محلی و ورزش‌های سنتی نوعی فعالیت ورزشی هستند که توسط ملت‌ها در دوره‌های مختلف تاریخی ایجاد شده‌اند تا نیازهای جسمی و

¹Jenkinson and Benson

طراحی مدل پیامدهای توسعه بازیها و ورزشهای سنتی

روحی افراد را در دوره‌های تاریخی مذکور برآورده سازند (لیو^۱ و همکاران، ۲۰۲۱: ۲۷۰۴). در مدل طبقه‌بندی مفهومی فعالیت‌های ورزشی و غیرورزشی که توسط گراتون و تیلور^۲ (۲۰۰۰) ارائه شده است، بازی‌های سنتی در صورت رقابتی شدن با برگزاری مسابقات قهرمانی جهان (به عنوان مثال کبدی) می‌توانند به عنوان ورزش شناخته شوند. در حال حاضر برخی از این بازی‌های بومی - محلی توسعه یافته‌اند و به شکل ورزش - های سنتی قانونمند شده‌اند و با داشتن فدراسیون ورزشی ملی و بین‌المللی، مسابقاتی در سطح جهانی در این ورزش‌ها برگزار می‌شود. کشور ایران نیز پیشینه زیادی در زمینه بازی‌ها و ورزش‌های سنتی دارد. از جمله بازی‌ها و ورزش‌های سنتی مهم ایران که هنوز هم علاقه‌مندان زیادی دارند، می‌توان به ورزش زورخانه‌ای، چوگان، گوی بازی، زو، کشتی پهلوانی، چوخه، لوچو، زوران و غیره اشاره نمود.

بازی‌ها و ورزش‌های سنتی از اهمیت بالایی برخوردار هستند؛ به‌طوری‌که به پالایش بسیاری از مهارت‌ها (به عنوان مثال کار تیمی، همکاری، مدیریت یک چالش و تعیین و دستیابی به اهداف)، ایجاد شخصیت، زمینه‌ای برای بیان و بهبود عملکرد کمک می‌کنند. آنها امکان تفریح، لذت و سرگرمی و دوست‌یابی را فراهم می‌کنند و در بازی‌ها و ورزش‌های سنتی می‌توان ایده بازی جوانمردانه و سبک زندگی سالم یا نگرش مثبت به زندگی را ایجاد کنیم (برونیکوفسکا و گرو^۳، ۲۰۱۵). به عنوان اشکال تبادل فرهنگی، سرگرمی و نمایش‌های ورزشی تجاری عمل می‌کنند (گو^۴ و همکاران، ۲۰۱۶: ۲۷۰). با عناصر سرگرمی و اوقات فراغت، به طور گسترده‌ای در تناسب اندام عمومی نقش دارند، باعث پیشرفت اقلیت‌های قومی می‌شوند و شاخه‌ای از فرهنگ جهانی و جوهره فرهنگ ملی هر کشور هستند (لیو و همکاران، ۲۰۲۱: ۲۶۹۸). بخش مهمی از میراث فرهنگی - تفریحی جهان می‌باشند که دارای یک هویت فرهنگی هستند و همین امر باعث می‌شود که بگوییم بازی‌های ورزشی به عنوان آینه جامعه ظاهر می‌شوند (نفیل^۵ و همکاران، ۲۰۲۱). کاشف (۱۳۷۸: ۵۴) اهداف اصلی و مهم بازی‌ها و ورزش‌های بومی و محلی را شامل افزایش سرعت، قدرت و استقامت بدنی، بهبود واکنش و چابکی، روحیه شجاعت و مقاومت و تقویت حس همکاری و تعاون، توسعه اعتماد به نفس و در نهایت پر کردن اوقات فراغت و بیکاری معرفی می‌کند. اقدسی و همکاران (۲۰۱۳: ۲۷) ادعا کردند که با توجه به اینکه بازی‌های بومی و محلی ابزاری برای انتقال مفاهیم فرهنگی هستند و از فاصله فرهنگی بین نسل‌ها جلوگیری می‌کنند، بنابراین حفظ و انتقال این بازی‌ها، شکلی از مسائل فرهنگی هر ملت و تمدن است. همچنین، تانگوتوم و چنتاچن^۶ (۲۰۰۹: ۳۹۶) به مزایا و فوائد

¹ Liu

² Gratton and Taylor

³ Bronikowska and Groll

⁴ Guo

⁵ Nefil

⁶ Thongutum and Chantachon

بازی‌ها و ورزش‌های بومی در ابعاد اجتماعی، فیزیکی، روانی، عاطفی، آگاهی و دانشی اشاره کرده‌اند. پالم^۱ (۲۰۰۵) نیز اظهار کرد که ورزش‌های سنتی برای آموزش‌های فیزیکی دارای محتویات لازم هستند، چون فرهنگ منطقه را به کودکان آموزش می‌دهند، به تجهیزات خاص نیاز ندارند، توانایی راهیابی به جشنواره‌های محلی را دارند و قابلیت انتقال به نسل‌های بعدی را دارا هستند. البته بازی‌ها و ورزش‌های سنتی می‌توانند در توسعه گردشگری (غفوری، ۱۳۹۳: ۱۵۳)، افزایش تولید ناخالص داخلی و ایجاد اشتغال (غفوری و همکاران، ۱۳۹۸)، توسعه مهارت‌های حرکتی کودکان (اکبری، ۲۰۰۷: ۳۵) و غیره نیز نقش داشته باشند.

بخش دیگری از تحقیقات در زمینه ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی محلی به بررسی موانع توسعه (جوشقانی، ۱۳۹۷؛ اندام و همکاران، ۱۳۹۴؛ هنرور و همکاران، ۱۳۹۳) و عوامل تاثیرگذار بر توسعه بازی‌ها و ورزش‌های سنتی (غفوری و همکاران، ۱۳۹۸؛ گل‌زاده و میرآبادی، ۱۳۹۸؛ حسینی کشتان و همکاران، ۱۳۹۸؛ غفوری و همکاران، ۲۰۱۹؛ ایوانز^۲ و همکاران، ۲۰۱۷) پرداخته‌اند. همانگونه که مشاهده می‌گردد اگرچه تحقیقات مختلفی به بررسی اهمیت و همچنین شناسایی موانع و عوامل توسعه ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی - محلی پرداخته‌اند، اما تحقیقی یافت نمی‌شود که پیامدهای توسعه ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی - محلی را مورد بررسی قرار داده باشد. البته محققان در سایر حوزه‌ها به پیامدهای توسعه ورزش پرداخته‌اند. به طورمثال، نتایج تحقیق قنبری فیروزآبادی و همکاران (۱۳۹۹: ۱۷۹) با طراحی الگوی راهبردی توسعه ورزش دانش‌آموزی نشان دادند که توسعه ورزش دانش‌آموزی، پیامدهای تربیتی - اعتقادی، عبادی و اخلاقی، تربیتی، اقتصادی و حرفه‌ای، علمی و فناوری، اجتماعی، تربیت زیستی و بدنی، زیبایی‌شناختی و هنری به دنبال خواهد داشت. همچنین، رغبتی و همکاران (۱۳۹۸: ۶) پیامدهای توسعه ورزش حرفه‌ای در ایران را شامل اشتغال‌زایی، توسعه اقتصادی، توسعه ملی، توسعه رفتاری و توسعه ساختاری معرفی کرده‌اند. البته تعداد تحقیقاتی که پیامدهای توسعه ورزش را در مولفه‌ها و رشته‌های ورزشی مختلف مورد بررسی قرار داده‌اند، خیلی بیشتر است و به همین دلیل نیاز به انجام تحقیق در زمینه شناسایی پیامدهای توسعه ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی - محلی وجود دارد. در صورتی که مسئولان ورزش از پیامدهای توسعه ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی محلی آگاه باشند، قطعاً مصمم‌تر و با تلاش بیشتری در جهت توسعه آن گام برمی‌دارند. به همین جهت در تحقیق حاضر پیامدهای توسعه ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی - محلی در قالب یک مدل شناسایی خواهد شد.

¹ Palm

² Evans

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از لحاظ هدف کاربردی، بر اساس رویکرد پژوهش، آمیخته از نوع اکتشافی متوالی (کیفی- کمی) که در بخش کیفی پدیدارشناسی و در بخش کمی، توصیفی- تحلیلی بود. ابزار مورد استفاده در این پژوهش شامل مصاحبه و پرسش‌نامه می‌باشد. سؤالات مصاحبه شامل ۲ سؤال باز و سؤالات پرسش‌نامه شامل ۲۹ گویه و در قالب ۶ مؤلفه، به صورت پنج گزینه‌ای لیکرت (کاملاً موافقم، ۵ امتیاز تا کاملاً مخالفم، ۱ امتیاز) تدوین شد. در بخش اول (کیفی) متخصصان صاحب‌نظر در حوزه ورزش‌های سنتی و اساتید مدیریت ورزشی بودند. اساتیدی که دارای حداقل دو زمینه تحقیقاتی (کتاب، ترجمه، طرح پژوهشی، مقاله پژوهشی، مقاله همایشی، سخنرانی و غیره) در این حوزه بودند که تعداد اساتید شناسایی شده، ۲۹ نفر بودند. بنابراین با تمامی این ۲۹ نفر مکاتباتی از طریق ایمیل، پیام و تماس صورت گرفت و ۲۰ نفر از این افراد برای شرکت در مصاحبه اعلام آمادگی نمودند. بنابراین نمونه‌گیری در بخش کیفی به صورت هدفمند و مصاحبه با خبرگان تا زمان اشباع اطلاعاتی انجام گرفت. در مصاحبه ۱۳ با سیزدهمین نفر، داده جدیدی به دست نیامد، اما مصاحبه‌ها تا نفر ۱۵ برای اطمینان ادامه یافت. جامعه آماری تحقیق در بخش کمی شامل کلیه مدیران و کارکنان ستادی وزارت ورزش و جوانان، مدیران ورزش استانی و مدیران فدراسیون‌ها و هیئت‌های ورزشی و اساتید مدیریت ورزشی بود. با توجه به اینکه جامعه آماری بر اساس استعلام از وزارت ورزش و جوانان ۱۸۰۰ نفر می‌باشند، در بخش کمی بر اساس جدول مورگان حداقل ۳۱۷ نفر به عنوان نمونه به روش تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند. از این تعداد، ۲۸۸ پرسش‌نامه به صورت صحیح عودت داده شد.

شاخص آزمون KMO، کفایت نمونه‌گیری را می‌سنجد و مقدار ۰/۷۸ برای این آزمون به دست آمد که نشان از کفایت مناسب نمونه‌ها دارد. در بخش کیفی تحقیق جهت بررسی روایی از قابلیت باورپذیری (اعتبار)، انتقال‌پذیری و تاییدپذیری استفاده گردید (جدول ۱):

جدول ۱: روایی و پایایی بخش کیفی

نتیجه	روش	
تأیید	تایید فرایند پژوهش توسط هفت متخصص	قابلیت باورپذیری (اعتبار)
تأیید	استفاده از دو کدگذار جهت کدگذاری چند نمونه مصاحبه	
تأیید	نظرات سه متخصص که در پژوهش مشارکت نداشتند	انتقال‌پذیری
تأیید	ثبت و ضبط تمامی مصاحبه‌ها	تاییدپذیری

مطالعه حسابرسی فرآیند	در اختیار قرار دادن اطلاعات به اساتید راهنما و مشاور	تأیید
توافق درون موضوعی دو کدگذار	تحلیل سه مصاحبه توسط محقق و همکار و مشخص نمودن کدهای مشابه و غیرمشابه	تعداد کل کدها: ۱۰۳
		تعداد کل توافقات: ۴۵
		تعداد کل عدم توافقات: ۱۳
		پایایی بین دو کدگذار: ۸۷/۴٪ بیشتر از ۶۰٪ و تأیید پایایی

پایایی و روایی در پی‌ال‌اس در دو بخش سنجیده می‌شود: الف) بخش مربوط به مدل‌های اندازه‌گیری، ب) بخش مربوط به مدل ساختاری. پایایی مدل اندازه‌گیری به وسیله ضرایب بارهای عاملی، آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. بارعاملی از طریق محاسبه مقدار همبستگی شاخص‌های یک سازه با آن سازه محاسبه می‌شود که اگر این مقدار برابر و یا بیشتر از مقدار ۰/۴ شود، مؤید این مطلب است که واریانس بین سازه و شاخص‌های آن از واریانس خطای اندازه‌گیری آن سازه بیشتر بوده و پایایی در مورد آن سازه قابل قبول است (هیر^۱، ۲۰۱۱). همچنین در مورد روایی محتوی نیز با استفاده از فرم‌های روایی سنجی CVI و CVR روایی مورد تأیید قرار گرفت. مقدار CVR با توجه به تعداد اساتید (۸ نفر)، ۰/۸۶ و مقدار CVI بیشتر از ۰/۸۵ به دست آمد. بنابراین روایی محتوی ابزار ما مورد تأیید قرار گرفت. روایی واگرا و همگرا نیز سنجیده شد.

در این پژوهش از دو بخش آمار توصیفی و آمار استنباطی بهره‌گیری شد. در بخش آمار توصیفی از جداول و نمودارهای توصیفی برای بیان ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و توصیفی پژوهش، از شاخص‌های کشیدگی و چولگی به منظور بررسی توزیع داده‌ها (طبیعی و یا غیرطبیعی بودن) و برای بررسی و پاسخ به سؤالات پژوهش و رسم و تدوین مدل اندازه‌گیری و مدل ساختاری از نرم‌افزارهای SPSS نسخه ۲۴، Smart PLS نسخه ۲/۰ و نرم‌افزار Max QDA نسخه Pro استفاده گردید.

¹ Hair

یافته‌های پژوهش

نتایج توصیفی پژوهش در بخش کیفی و کمی در جدول ۲ نشان داده شده است:

جدول ۲: ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نمونه‌های پژوهش

بخش	آماره	کد	۶-۱۰ سال	۱۱ تا ۱۵ سال	بیشتر از ۱۵ سال	زن	مرد	کمیتر از ۲۰ سال	۲۱-۳۰ سال	۳۱ تا ۴۰ سال	۴۱ تا ۶۰ سال	بالای ۶۱ سال	دیپلم و زیر دیپلم	کارشناسی	تحصیلات
بخش فراوانی	۰	۰	۰	۲	۱۳	۲	۱۳	۰	۰	۰	۱۰	۵	۰	۰	۱۵
کیفی درصد	۰	۰	۰	۱۳/۳	۸۶/۷	۱۳/۳	۸۶/۷	۰	۰	۰	۶۶/۷	۳۳/۳	۰	۰	۱۰۰
بخش فراوانی	۰	۱۰۶	۱۱۱	۷۱	۱۵۷	۱۳۱									
کمی درصد	۰	۳۷/۱	۳۸/۴	۲۴/۵	۵۴/۵	۴۵/۵									

تحلیل کیفی

ابتدا مصاحبه‌های انجام‌شده در قالب متن وارد نرم‌افزار Max QDA شد و سپس کدهای باز اولیه از متن مصاحبه‌ها استخراج گردید. تعداد ۱۵۰ کد باز در این مرحله به دست آمد. بدیهی است که برخی کدها، چندین مرتبه تکرار شده باشند که در این صورت در این مرحله، کدهای تکرار شده حذف گردیدند. در ادامه با حذف کدهای تکراری، ۵۵ کد منحصربه‌فرد به دست آمد. با تحلیل و بررسی کدهای به دست آمده، برخی از کدها در هم ادغام شدند، چرا که از نظر مفهومی مشابه بودند. در این مرحله، تعداد ۳۶ کد به دست آمد. در ادامه، با توجه به نظرات اساتید تیم پژوهشی، تعداد ۷ کد نیز به دلیل اهمیت کمتر و در نتیجه فراوانی کمتر، حذف گردیدند. در نهایت، ۲۹ کد باز منحصربه‌فرد با فراوانی بالا انتخاب گردید. در ادامه، چند کد مفهومی تبدیل به یک مقوله شده است. در جداول زیر نتایج کدگذاری باز بر اساس کدهای مفهومی و مقولات آورده شده است:

جدول ۳: کدگذاری ثانویه و شکل‌دهی مقولات

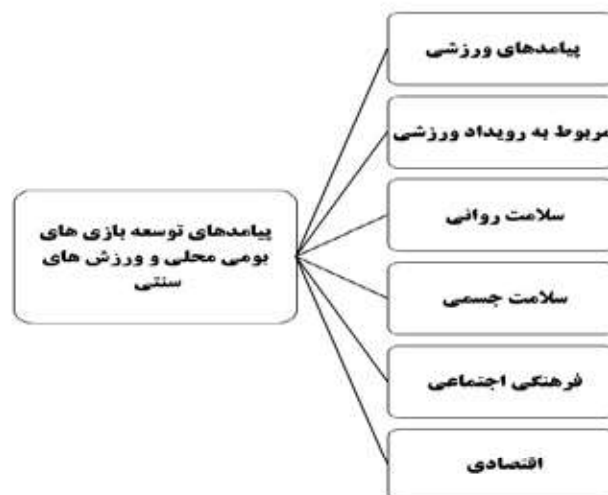
ردیف	مقوله اصلی	مفاهیم	فراوانی
۱		توسعه ورزش همگانی	۷
۲		توسعه ورزش تربیتی	۸
۳	پیامدهای ورزشی	توسعه ورزش قهرمانی	۵
۴		توسعه ورزش حرفه‌ای	۶

۷	مشارکت حداکثری افراد در رویدادهای ورزشی	۵
۸	بهبود تجربه برگزارکنندگان رویدادهای ورزشی	۶
۵	ایجاد تجربه و حس خوشایند از شرکت در رویداد ورزشی	۷
۶	استفاده حداکثری از اماکن ورزشی بدون استفاده	۸
۴	ایجاد اوقات فراغت فعال	۹
۸	شناسایی استعدادهای ورزشی	۱۰
۷	افزایش نشاط و شادابی افراد	۱۱
۶	ایجاد اعتماد به نفس افراد	۱۲
۹	بهبود عزت نفس افراد	۱۳
۴	رضایت از زندگی	۱۴
۵	کاهش افسردگی	۱۵
۶	کاهش اضطراب	۱۶
۴	کاهش ناهنجاری اسکلتی	۱۷
۸	بهبود سلامت قلب و عروق	۱۸
۷	کاهش خشونت و پرخاشگری	۱۹
۵	بهبود روابط اجتماعی	۲۰
۶	بهبود همبستگی قومی، نژادی و ملیتی	۲۱
۸	بهبود هویت قومی	۲۲
۷	کاهش ناهنجاریهای اجتماعی	۲۳
۹	معرفی آداب و رسوم ورزشی قومیتها	۲۴
۶	معرفی چاذبههای طبیعی و غیرطبیعی	۲۵
۵	استفاده از پیشکسوتان ورزشی و احترام به پیشکسوت	۲۶
۸	کاهش هزینههای درمانی	۲۷
۷	ایجاد اشتغال	۲۸
۹	ایجاد اشتغال و درآمد غیرمستقیم در بخش - های گردشگری	۲۹

در نهایت، ۲۹ کد مفهومی و ۶ مقوله اصلی استخراج شد.

طراحی مدل پیامدهای توسعه بازیها و ورزشهای سنتی

کدهای محوری پژوهش حاضر درواقع همان مقولات مستخرج شده در مرحله کدگذاری باز می- باشند (کرسول، ۱۳۹۱). بنابراین مدل پیامدهای توسعه ورزش های سنتی و بازی های بومی- محلی در شکل ۱ نشان داده شده است:

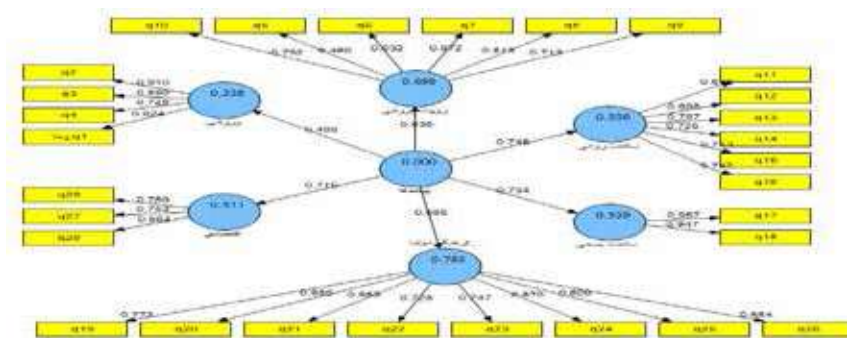
شکل ۱: مدل پیامدهای توسعه ورزش های سنتی و بازی های بومی- محلی

در بخش کمی، نتایج نشان داد که چولگی بین ۳ و ۳- و کشیدگی بین ۵ و ۵- قرار دارد. تعداد نمونه های پژوهش بیشتر از ۲۰۰ نفر می باشد، اما به ازای هر متغیر، ۳ گویه وجود ندارد. بنابراین در این پژوهش، از نرم افزار واریانس محور پی ال اس استفاده می شود. برای بررسی برازش مدل های اندازه گیری، سه معیار پایایی، روایی همگرا و روایی واگرا استفاده می شود و پایایی خود از سه طریق بررسی ضرایب بارهای عاملی، ضرایب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی صورت می پذیرد (جدول ۴).

جدول ۴: برازش مدل اندازه گیری

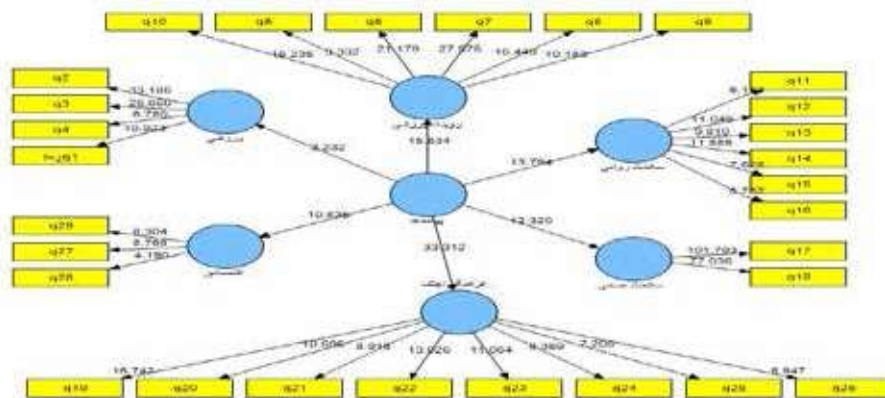
مؤلفه ها	آلفای کرونباخ	پایایی ترکیبی	AVE	۱	۲	۳	۴	۵	۶
ورزشی	۰/۸۱۲	۰/۷۳۶	۰/۵۴۵	۰/۷۳۸	۰/۱۲۳	۰/۱۶۵	۰/۱۷۸	۰/۲۱۱	۰/۲۷۸
رویداد ورزشی	۰/۷۰۱	۰/۷۵۹	۰/۶۳۱	۰/۷۹۴		۰/۲۱۵	۰/۱۸۰	۰/۱۸۹	۰/۲۱۴
سلامت روانی	۰/۷۴۹	۰/۷۸۴	۰/۵۹۸	۰/۷۷۳			۰/۱۳۶	۰/۱۶۷	۰/۲۳۴
سلامت جسمی	۰/۷۶۱	۰/۸۶۴	۰/۵۵۷				۰/۷۴۶	۰/۱۹۹	۰/۱۹۹
فرهنگی اجتماعی	۰/۷۵۹	۰/۷۶۱	۰/۵۶۰					۰/۷۴۸	۰/۱۸۱
اقتصادی	۰/۸۷۵	۰/۷۹۹	۰/۵۷۱						۰/۷۵۵

نتایج نشان داد که مقدار ضرایب بارهای عاملی بیشتر از ۰/۵۵ است. آلفای کرونباخ بیشتر از ۰/۷، پایایی ترکیبی بیشتر از ۰/۷ و مقدار AVE بیشتر از ۰/۵ می‌باشد. همچنین روایی واگرا در هر دو روش، روش اول (سؤالات مربوط به هر متغیر نسبت به خود آن متغیر همبستگی بیشتری دارند تا نسبت به متغیرهای دیگر) و روش دوم (معیار مهم دیگری که با روایی واگرا مشخص می‌گردد، میزان رابطه یک متغیر با سؤالاتش در مقایسه رابطه آن متغیر با سایر متغیرهاست) به تأیید رسید (هیر، ۲۰۱۱). با توجه به تأیید روایی و پایایی پرسش‌نامه پژوهش از طریق معادلات ساختاری، به بررسی روابط موجود در مدل پژوهش با استفاده از نرم‌افزار پی ال اس پرداخته می‌شود (شکل ۲ و ۳).

شکل ۲: مدل اندازه‌گیری (بررسی ضرایب مسیر)

برای بررسی برازش مدل ساختاری پژوهش از چندین معیار استفاده می‌شود که اولین و اساسی‌ترین معیار، ضرایب معنی‌داری می‌باشد. در صورتی که مقدار این اعداد از ۱/۹۶ بیشتر شود، نشان از صحت رابطه بین متغیرها و در نتیجه تأیید روابط موجود در مدل پژوهش در سطح اطمینان ۰/۹۵ است. البته باید توجه داشت که اعداد فقط صحت رابطه را نشان می‌دهند و شدت رابطه بین متغیرها را نمی‌توان با آن سنجید.

شکل ۳: مدل ساختاری پژوهش (بررسی ضرایب معنی‌داری)

طراحی مدل پیامدهای توسعه بازیها و ورزشهای سنتی

برازش مدل ساختاری و مدل کلی پژوهش به تأیید رسید (جدول ۵).

جدول ۵: برازش مدل ساختاری و کلی

مؤلفه‌ها	برازش مدل ساختاری			برازش مدل کلی	
	R2	Q2	GOF	نتیجه	آماره
ورزشی	۰/۲۳۸	ضعیف	۰/۶۵۸	قوی	۰/۵۱۲
رویداد ورزشی	۰/۶۹۹	قوی	۰/۴۳۹	قوی	۰/۶۳۱
سلامت روانی	۰/۵۵۶	متوسط	۰/۶۷۸	قوی	۰/۴۳۲
سلامت جسمی	۰/۵۳۹	متوسط	۰/۵۵۷	قوی	۰/۴۹۸
فرهنگی اجتماعی	۰/۷۸۳	وی	۰/۶۱۳	قوی	۰/۶۴۸
اقتصادی	۰/۵۱۱	متوسط	۰/۷۲۴	قوی	۰/۵۴۸

در ادامه روابط موجود در مدل پژوهش نشان داده شده است (جدول ۶):

جدول ۶: بررسی روابط موجود در مدل پژوهش

مستقل	مسیر	وابسته	ضرب مسیر	مقدار ضریب تی	نتیجه
	<---	ورزشی	۰/۲۳۸	۳/۲۳۲	تأیید
پیامدهای توسعه	<---	رویداد ورزشی	۰/۶۹۹	۱۵/۶۳۴	تأیید
ورزش‌های سنتی و	<---	سلامت روانی	۰/۷۴۵	۱۳/۷۹۴	تأیید
بازی‌های بومی -	<---	سلامت جسمی	۰/۷۳۴	۱۲/۳۲۰	تأیید
محلی	<---	فرهنگی اجتماعی	۰/۸۸۵	۳۳/۳۱۲	تأیید
	<---	اقتصادی	۰/۷۱۵	۱۰/۸۳۵	تأیید

نتایج جدول فوق نشان داد که با توجه به اینکه مقدار تی همگی روابط بیشتر از ۱/۹۶ می‌باشند،

بنابراین در سطح ۰/۹۵، هر یک از روابط موجود در مدل پژوهش به تأیید رسید.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر باهدف ارائه مدل پیامدهای توسعه ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی - محلی اجرا شد و یافته‌های تحقیق نشان داد که شش مقوله اصلی شامل مقوله‌های ورزشی، رویداد ورزشی، سلامت روانی، سلامت جسمی، فرهنگی - اجتماعی و اقتصادی به عنوان پیامدهای توسعه ورزش‌های سنتی و بازی - های بومی - محلی شناسایی شده‌اند که در ادامه به تفکیک مورد بحث قرار خواهند گرفت.

اولین پیامد توسعه ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی- محلی مربوط به مقوله ورزشی است. همانگونه که قبلاً اشاره شد مولفه‌های ورزش کشور شامل چهار دسته همگانی، تربیتی، قهرمانی و حرفه‌ای هستند و توسعه ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی- محلی در توسعه هر یک از این مولفه‌ها تاثیرگذار است. بسیاری از بازی‌های بومی- محلی در قالب زنگ ورزش، واحدهای تربیت‌بدنی و همچنین مسابقات ورزش دانش‌آموزی و دانشجویی در ورزش مدارس و دانشگاه‌ها و بسیاری از آنها در حوزه ورزش همگانی و ورزش‌های روستایی و عشایری فعال هستند و برخی از آنها (از جمله کبده و چوگان) دارای مسابقات قهرمانی کشور و حتی لیگ‌های حرفه‌ای هستند که نشان می‌دهد که ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی- محلی در تاروپود ورزش کشور گسترش یافته‌اند و هر اقدامی در جهت توسعه آنها به توسعه ورزش کشور می‌انجامد. دسته دیگری از پیامدهای توسعه ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی- محلی مرتبط با رویدادهای ورزشی است. با توجه به وسعت و گستردگی ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی- محلی، تناسب با فرهنگ و سنت‌های مناطق مختلف کشور، نیاز به امکانات کم و غیره جمعیت زیادی از افراد جامعه می‌توانند جذب ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی- محلی شوند و در رویدادهای ورزشی مرتبط با این بازی‌ها و ورزش‌ها مشارکت حداکثری مشاهده می‌شود. همچنین با توجه به غیررقابتی بودن بسیاری از ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی- محلی و تمرکز بر کسب تجربه و احساس خوشایند در رویدادهای ورزشی در آنها، بسیاری از افراد با مشارکت در رویدادهای ورزشی مرتبط با ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی- محلی از اوقات فراغت فعال بهره‌مند می‌گردند. همسو با نتایج تحقیق، در تحقیقات دیگر (لیو و همکاران، ۲۰۲۱؛ گو و همکاران، ۲۰۱۶؛ برونیکوفسکا و گرول، ۲۰۱۵؛ کاشف، ۱۳۷۸) نیز از اوقات فراغت و سرگرمی لذت‌بخش به عنوان پیامد ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی- محلی نام برده شده است. علاوه بر مشارکت ورزشکاران ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی- محلی، افراد مختلفی در حاشیه این رویداد در قالب مسئولان برگزاری مسابقات، مربیان، داوران و غیره فعالیت می‌کنند و تجربه برگزاری رویدادهای ورزشی را کسب می‌کنند. از طرفی، بسیاری از اماکن ورزشی بدون‌استفاده را می‌توان با برگزاری این رویدادهای ورزشی فعال نمود. برگزاری رویدادهای ورزشی مرتبط با ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی- محلی به شناسایی استعدادهای ورزشی کمک می‌کند. به عنوان مثال، در بسیاری انواع کشتی‌های سنتی و محلی (چوخه، زوران، گوراش، لوچو و غیره) استعدادهای ورزشی زیادی کشف شده‌اند و در ادامه حتی در تیم‌های ملی کشتی آزاد و فرنگی در میادین بین‌المللی برای ایران افتخارآفرینی نموده‌اند. مشابهت ورزش‌های سنتی ایران با ورزش‌های بین‌المللی تنها مربوط به کشتی نیست و در بسیاری از ورزش‌های سنتی از جمله زو نیز مشاهده می‌گردد و به دلیل مشابهت آن با کبده، ایران توانسته است خود را به عنوان یکی از قطب‌های کبده جهان معرفی کند.

طراحی مدل پیامدهای توسعه بازیها و ورزشهای سنتی

در مجموع ورزش در ابعاد جسمانی و روانی، مزایای متعددی برای افراد مشارکت‌کننده دارد که این موضوع در مورد ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی- محلی نیز صدق می‌کند. ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی- محلی پیامدهای مثبت جسمانی (کاهش ناهنجاری اسکلتی و بهبود سلامت قلب و عروق) و روانی (افزایش نشاط و شادابی افراد، ایجاد اعتماد به نفس افراد، بهبود عزت نفس افراد، رضایت از زندگی و کاهش افسردگی و اضطراب) متعددی در پی دارند. اگرچه در بعد جسمانی ممکن است ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی- محلی در کنار سایر ورزش‌ها در یک سطح تاثیرگذار باشند، اما در بعد روانی، ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی- محلی می‌توانند تاثیرات مثبت بیشتری داشته باشند و پیامدهای منفی روانی از جمله استرس، اضطراب و غیره کمتر در این ورزش‌ها و بازی‌ها تجربه می‌شود. مطابق با یافته‌های تحقیق، در سایر تحقیقات نیز پیامدهایی از جمله نقش عمده در تناسب اندام عمومی و تامین نیازهای جسمی و روحی افراد در دوره‌های تاریخی (لیو و همکاران، ۲۰۲۱)، توسعه مهارت‌های حرکتی کودکان (اکبری، ۲۰۰۷) و افزایش سرعت، قدرت و استقامت بدنی، بهبود واکنش و چابکی، روحیه شجاعت و مقاومت و توسعه اعتماد به نفس (کاشف، ۱۳۷۸) اشاره شده است. همچنین، تانگوتم و چنتاچن (۲۰۰۹) به مزایا و فوائد بازی‌ها و ورزش‌های بومی در ابعاد مختلف از جمله فیزیکی و روانی اشاره کرده‌اند. پالم^۱ (۲۰۰۵) نیز اظهار کرد که ورزش‌های سنتی برای آموزش‌های فیزیکی دارای محتویات لازم هستند. قنبری فیروزآبادی و همکاران (۱۳۹۹) با طراحی الگوی راهبردی توسعه ورزش دانش‌آموزی نشان دادند که توسعه ورزش دانش‌آموزی، پیامدهای تربیت زیستی و بدنی به دنبال خواهد داشت.

یکی دیگر از پیامدهای توسعه ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی- محلی، پیامدهای فرهنگی- اجتماعی آن است. در تحقیقات دیگر بر نقش فرهنگی (گو و همکاران، ۲۰۱۶) و اجتماعی (قنبری فیروزآبادی و همکاران، ۱۳۹۹؛ تانگوتم و چنتاچن، ۲۰۰۹) ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی- محلی تاکید شده است. با توجه به اینکه ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی محلی ریشه در فرهنگ مناطق مختلف آن دارند و در مراسمات و آیین‌های مذهبی و ملی از این ورزش‌ها استفاده می‌شود، توسعه این ورزش‌ها و بازی‌ها می‌تواند به بهبود هویت قومی، بهبود همبستگی قومی، نژادی و ملیتی و معرفی آداب و رسوم ورزشی قومیت‌ها کمک نماید. در این زمینه، لیو و همکاران (۲۰۲۱) ادعا کردند که ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی- محلی باعث پیشرفت اقلیت‌های قومی می‌شوند و شاخه‌ای از فرهنگ جهانی و جوهره فرهنگ ملی هر کشور محسوب می‌شوند. نفیل و همکاران (۲۰۲۱) نیز اظهار کردند که ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی محلی بخش مهمی از میراث فرهنگی- تفریحی جهان می‌باشند که دارای یک هویت فرهنگی هستند و همین امر باعث می‌شود که بازی‌های ورزشی آینده جامعه ظاهر باشند. همچنین، اقدسی و همکاران (۲۰۱۳) ادعا کردند که با

¹Palm

توجه به اینکه بازی‌های بومی - محلی ابزاری برای انتقال مفاهیم فرهنگی هستند و از فاصله فرهنگی بین نسل‌ها جلوگیری می‌کنند، بنابراین حفظ و انتقال این بازی‌ها، شکلی از مسائل فرهنگی هر ملت و تمدن است. پالم (۲۰۰۵) هم اظهار کرد بازی‌های بومی - محلی، فرهنگ منطقه را به کودکان آموزش می‌دهند، توانایی راهیابی به جشنواره‌های محلی را دارند و توانایی انتقال به نسل‌های بعدی را دارا هستند. از طرفی، در بسیاری از ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی - محلی تاکید زیادی بر اخلاقیات از جمله استفاده از پیشکسوتان ورزشی و احترام به آنها، بخشش، کمک به نیازمندان و غیره می‌شود و رفتارهای خشونت‌آمیز و پرخاشگری به ندرت در این ورزش‌ها رخ می‌دهد. نمونه بارز این دسته از ورزش‌های سنتی، ورزش زورخانه و کشتی پهلوانی است که پیشکسوتان رکن اصلی این ورزش را تشکیل می‌دهند و احترام بالایی برای آنها قائل هستند. در این زمینه برونیکوفسکا و گرول (۲۰۱۵) ادعا کرده‌اند که در بازی‌ها و ورزش‌های سنتی می‌توان ایده بازی جوانمردانه را پیاده نمود. بهبود روابط اجتماعی، کاهش ناهنجاری‌های اجتماعی و معرفی جاذبه‌های طبیعی و غیرطبیعی، از دیگر پیامدهای فرهنگی - اجتماعی توسعه ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی - محلی هستند و از اهمیت بالایی برخوردار هستند.

پیامدهای اقتصادی، آخرین مقوله از پیامدهای ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی - محلی هستند. همانگونه که پیش از این بیان شد، ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی - محلی پیامدهای مثبت روانی و جسمانی متعددی به دنبال دارند که این پیامدها به صورت مستقیم بر کاهش هزینه‌های درمانی تاثیرگذار هستند. از طرفی، با برگزاری رویدادهای و مسابقات در ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی - محلی امکان اشتغال‌زایی برای مردم محلی فراهم می‌گردد؛ به‌طوری‌که این ورزش‌ها و بازی‌ها قابلیت جذب گردشگران داخلی و خارجی را دارند. حضور این گردشگران در مناطق هدف، به صورت مستقیم باعث درآمدزایی برای ذینفعان ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی - محلی و به صورت غیرمستقیم برای مردم محلی درآمدزایی به همراه دارد. نتایج این تحقیق با یافته‌های تحقیقات پیشین همسویی دارد؛ به طوری که در تحقیقات پیشین پیامدهای اقتصادی (فیروزآبادی و همکاران، ۱۳۹۹)، اشتغال‌زایی، توسعه اقتصادی و توسعه ملی (رغبتی و همکاران، ۱۳۹۸)، توسعه گردشگری (غفوری، ۱۳۹۳) و افزایش تولید ناخالص داخلی و ایجاد اشتغال (غفوری و همکاران، ۱۳۹۸) از پیامدهای توسعه ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی - محلی بیان شده‌اند.

در مجموع همانگونه که مشاهده شد، ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی - محلی همانند سایر ورزش‌ها دارای یک سری پیامدهای مثبت هستند (پیامدهای ورزشی و جسمانی)، اما جدای از این پیامدهای مشترک، دارای پیامدهای مثبت منحصربه‌فردی نیز هستند که در سایر ورزش‌ها کمتر مورد توجه قرار می‌گیرد و شامل پیامدهای مرتبط با رویدادهای ورزشی، پیامدهای روانی، فرهنگی - اجتماعی و اقتصادی هستند. مسئولان و مدیران ورزش کشور باید پیامدهای مثبت ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی - محلی را مدنظر

طراحی مدل پیامدهای توسعه بازیها و ورزشهای سنتی

قرار دهند و تلاش خود را در جهت توسعه این ورزشها و بازیها به کار گیرند. مسئولان ورزش کشور باتوجه به تفریحی و لذتبخش بودن ورزشهای سنتی و بازیهای بومی- محلی می‌توانند افراد بیشتری را جذب ورزش نمایند تا از مزایای ورزشی، جسمانی و روانی آن برخوردار گردند. همچنین برگزاری رویدادهای ورزشی در ورزشهای سنتی و بازیهای بومی- محلی ضمن اثرات مثبت بر ورزشکاران، برای شهرهای میزبان این رویدادها پیامدهای مثبتی از جمله جذب گردشگر، اشتغالزایی و غیره را به دنبال دارد و مسئولان ورزشی استانها باید تمهیدات مناسبی در جهت برگزاری رویدادهای ورزشی در ورزشهای سنتی و بازیهای بومی- محلی منطقه به کار گیرند. علاوه براین، به دلیل اثرات فرهنگی- اجتماعی ورزشهای سنتی و بازیهای بومی- محلی، تاکید بر اخلاقیات و ترکیب با عقاید مذهبی مردم در برخی از این ورزشها و بازیها (از جمله ورزش زورخانه‌ای و پهلوانی)، قابلیت بسیاری بالایی در اصلاح معضلات اجتماعی و فرهنگ‌سازی دارند. با توجه به پیامدهای متعدد در توسعه ورزشهای سنتی و بازیهای بومی- محلی به سایر محققان توصیه می‌گردد تا تحقیقاتی را برای ارائه راهکارها و برنامه‌های توسعه ورزشهای سنتی و بازیهای بومی- محلی اجرا نمایند.

منابع

- اندام، رضا؛ عسگری، مرتضی و سلیمی، میترا. (۱۳۹۴). «بررسی موانع توسعه بازیهای بومی و محلی از دیدگاه دانشجویان». پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی. ۱۴، صص ۴۹-۶۱.
- پاپ زن، عبدالحمید؛ آگهی، حسین و شاهمرادی، مهنا. (۱۳۹۵). «مؤلفه‌های اصلی ورزشهای بومی و محلی به منظور بهره‌برداری در توسعه پایدار روستایی (مورد مطالعه: بازیها و ورزشهای بومی و محلی شهرستان کرمانشاه)». وسعه محلی روستایی-شهری (توسعه روستایی)، شماره ۱۴، صص ۸۹-۱۱۲.
- پالم، یورگن. (۲۰۰۵). «ورزشهای سنتی و نقش آنها در آینده ورزش». چهارمین سمپوزیوم و اولین فستیوال ورزشهای زورخانه‌ای. مشهد.
- جوشقانی، سعیدهو. (۱۳۹۷). «تحلیل بازیهای بومی محلی (بررسی موردی: بازی زو)». پژوهش در هنر و علوم انسانی. شماره ۱۰، صص ۳۵-۴۶.
- حسینی کشتان، میثاق؛ سعیدی، رضا؛ دستوم، صلاح؛ ظهورپرواز، مونس‌السادات. (۱۳۹۸). «طراحی و تبیین عوامل اثرگذار بر توسعه ورزش روستایی و بازیهای بومی محلی خراسان شمالی». سومین کنگره ملی دستاوردهای علوم ورزشی و سلامت. رشت.
- راسخ، نازنین؛ سجادی، سیداحمد؛ رضوی، سیدمحمدحسین و دوستی، مرتضی. (۱۳۹۷). «تحلیل ساختار ورزش تربیتی ایران». پژوهش در ورزش تربیتی، شماره ۱۴، صص ۱۷-۴۴.
- رغبتی، علی؛ هادوی، فریده؛ آقایی، نجف و الهی، علیرضا. (۱۳۹۸). «راهبردها و پیامدهای توسعه ورزش حرفه‌ای ایران». مطالعات راهبردی ورزش و جوانان. شماره ۴۴، صص ۶-۲۶.
- شریعت‌زاده، سید علی‌اصغر. (۱۳۷۱). «فرهنگ مردم شاهرود». جلد دوم، چاپ اول. انتشارات علمی فرهنگی
- غفوری، فرزاد. (۱۳۹۳). «الگوی توسعه گردشگری بر مبنای توسعه بازیهای بومی و محلی در کشور». مطالعات مدیریت ورزشی. ۲۴، صص ۱۵۳-۱۷۴.
- غفوری، فرزاد؛ اسماعیلی، محسن و سهرابی، پوریا. (۱۳۹۸). «مطالعه تطبیقی همبستگی و قرابت ورزشهای سنتی و بازیهای بومی، محلی ایران و چندین کشور منتخب جهان». پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی. شماره ۳۱، صص ۸۱-۸۸.

- غفوری، فرزاد؛ بابایی سلطانقلی، حامد و شهلائی، جواد. (۱۳۹۸). «بررسی تأثیر بازی‌های بومی و محلی بر افزایش در تولید ناخالص داخلی و ایجاد اشتغال». مطالعات مدیریت ورزشی. پذیرفته شده به صورت آنلاین.
- قربانی، محمدحسین و صفری جعفرلو، حمیدرضا. (۱۴۰۰). «کارکردهای ورزش و تربیت‌بدنی در راستای توسعه پایدار ایران (یک نظریه داده بنیاد)». مدیریت و توسعه ورزش. شماره ۲۵، صص ۳۲-۴۶.
- قنبری فیروزآبادی، علیرضا؛ امانی، امین؛ ریحانی، محمد و سردودیان، مهتا. (۱۳۹۹). «طراحی الگوی راهبردی توسعه ورزش دانش‌آموزی». پژوهش در ورزش تربیتی. شماره ۲۰، صص ۱۷۹-۲۰۴.
- کاشف، میرمحمد. (۱۳۷۸). «پژوهشی پیرامون بازی‌های بومی محلی آذربایجان غربی». حرکت. ۲(۲)، صص ۴۷-۵۹.
- کرسول، جان. (۱۳۹۱). «پویای کیفی و طرح پژوهش: انتخاب از میان پنج رویکرد (روایت پژوهی، پدیدارشناسی، نظریه داده‌بنیاد، قوم‌نگاری و مطالعه موردی)». حسن دانایی فرد و حسین کاظمی. ویرایش دوم. تهران: انتشارات صفار گل‌زاده، ملیحه و میرآبادی، مصطفی. (۱۳۹۸). «تحلیلی بر وضعیت گردشگری ورزشی و عوامل موثر بر توسعه آن با تأکید بر بازی‌های بومی و محلی (نمونه موردی: شهرستان تبریز)». جغرافیا و برنامه‌ریزی. شماره ۶۷، صص ۲۸۷-۳۰۷.
- محمدی بردیری، مسعود؛ بابا احمدی، غفار؛ بنی‌سرتنگی، بیژن و بابا احمدی، وحید. (۱۳۹۶). «فوائد جسمانی، روانی و اجتماعی ورزش بر کودکان». اولین همایش ملی علوم اجتماعی، علوم تربیتی، روانشناسی و امنیت اجتماعی. تهران.
- هنرور، افشار؛ غفوری، فرزاد؛ ططری، حسن؛ گاویار، احسان و لطیفی، حجت‌اله. (۱۳۹۳). «شیوه‌های احیا، ترویج و ارتقای ورزش‌ها و بازی‌های بومی و محلی در کشور». مدیریت ورزشی. دوره ۶، شماره ۳، صص ۴۹۳-۵۰۹.
- Aghdasi, M., Tuba, N., Jahangirzadeh, M. (2013). "The Comparison of Elderly and Youngs Attitude towards Indigenous and Native Plays of Azerbaijan". Online Journal of Recreation and Sport, 2(1): 27- 29.
- Akbari, H. (2007). "Impact of local games on development of skills in handling for boys 7 to 9 years old". Journal of motion, 34: 35-43.
- Bronikowska, M.A; Groll, M. (2015). "Definition, Classification, Preservation and Dissemination of Traditional Sports & Games in Europe", TAFISA Recall.
- Evans, J., Georgakis, S., Wilson, R. (2017). "Indigenous Games and Sports in the Australian National Curriculum: Educational Benefits and Opportunities? " ab-Original, 1(2): 195-213.
- Ghafouri, F., Smaeili, M., Sohrabi, P. (2019). "Designing a model for development of native and local games and traditional sports using the grounded theory and fuzzy analytic hierarchy process". Journal of Advanced Pharmacy Education & Research, 9(2): 108-116.
- Guo, Y; Shi, H; Yu, D; Qiu, P. (2016). "Health benefits of traditional Chinese sports and physical activity for older adults: A systematic review of evidence". Journal of Sport and Health Science, 5(3): 270-280.
- Gratton, C; Taylor, P. (2000). Economics of Sport and Recreation (An Economic Analysis). London :Spon Press
- Hair, J.F., Ringle, C.M., Sarstedt, M. (2011). "PLS-SEM: Indeed a silver bullet". Journal of Marketing Theory and practice, 19: 139-151.
- Jenkinson, K.A. Benson, A.C. (2009). "Physical education, sport education and physical activity policies: Teacher knowledge and implementation in their Victorian state secondary school". European Physical Education Review, 15(3): 365-388.
- Liu, A., Xie, H., Ahmed, K. (2021). "Fault detection technology of national traditional sports equipment based on optical microscope imaging technology". Alexandria Engineering Journal, 60(2): 2697-2705.
- Nefil, I; Laaouad-Dodoo, S; Bordes, P; Torki, A. (2021). "Traditional Games and Sports of the Women in the Kabylie". Frontiers in Psychology, 11, 614746. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/33584451>.
- Thongutum, K., Chantachon, S. (2009). "The Co-Operationm, Conservation and Development of Indigenous Sports and Games for Strengthening Community's Health in Bangkok Metropolitan". European Journal of Social Sciences, 10(3): 396- 402.